

Rozhodčí řízení je dnes již rovnocennou a plně respektovanou variantou klasického řízení soudního. Kromě jeho praktických výhod, snadného uznávání a výkonu, ale i zdlouhavosti našeho justičního systému k tomu nepochybně přispěla jeho institucionalizace. Vytvořením stálých rozhodčích soudů vzniklo stabilní, spolehlivé a přesto flexibilní prostředí pro rozhodování sporů a také důležitá půda pro jeho další rozvoj. Právě svázanost rozhodčího řízení s obchodem vyžaduje neustálý vývoj a schopnost přizpůsobovat se aktuálním požadavkům stran. Domnívám se, že Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR těmto požadavkům čelí velmi dobře. Lze tak soudit nejenom ze stále se zvyšujícího počtu sporů, ale i z rozšiřujících se možností, které tento soud nabízí (řízení on-line, spory o domény „eu“ atd.).

K dobrému fungování rozhodčího řízení je potřebná kvalitní zákonná úprava. Vnímám jako jednoznačné pozitivum, že současně platná norma umožňuje provádět arbitráž v daleko širším okruhu sporů, než tomu bylo v minulosti. Český zákon o rozhodčím řízení je i ve srovnání se zahraničním kvalitní úpravou a dobrým základem provádění rozhodčího řízení v ČR. Ani kvalitní zákonná úprava by však neměla zůstat strnulá. Pokud zvyšující se obliba rozhodčího řízení vytváří tlak na určitou liberalizaci možnosti zakládání stálých rozhodčích soudů, měli bychom se této výzvě postavit čelem. Neměli bychom se spokojit se stavem, kdy je zákon obcházen, přicházíme tak o možnost tuto sféru účinně regulovat.

Jistou liberalizací by si podle mého názoru zasloužilo i nazírání na užití lex mercatoria, jakožto práva rozhodného pro meritum sporu projednávaného před rozhodčím soudem. Smluvní volnosti by se v tomto případě měla dát přednost, a to i přes praktické problémy, které použití takového systému většinou nepsaných norem přináší. Zahraniční zkušenosti ukazují, že liberálnější pohled na tuto problematiku není nereálný.

Zvyšující se obliba rozhodčího řízení zákonitě vyvolává zájem i diskuse nad teoretickými koncepcemi, na kterých toto řízení stojí. Je velmi dobře, že taková diskuse u nás probíhá. I když se neztotožňuji s názorem Ústavního soudu na právní povahu rozhodčího řízení, je nakonec zásadnější, že Ústavní soud konstantně odmítá ústavní stížnosti směřující proti rozhodčím nálezům, a nezpochybňuje tak jejich závaznost, než odůvodnění kterým tak činí. Samotné projednání takové stížnosti by totiž mohlo zásadně otřást důvěrou, které se u nás zejména institucionální rozhodčí řízení těší.